

Länsstyrelsen
Gotlands län

BESLUT

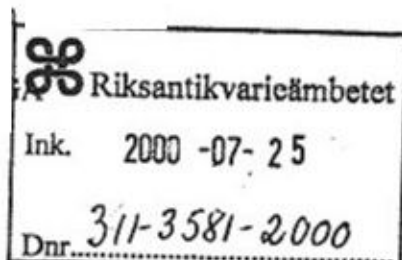
Dnr 221-205-99

12.7.2000

Tel. 0498-292124
Fax. 0498-247275
E-post: joha@i.lst.se

H018
A142

(hantverk, manufaktur...)
(kvarn, kvarsbehovs-)

Byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Bruhns vattenkvarn, Lillrone 1:3 i Lye, Gotland.

Länsstyrelsen i Gotlands län har tagit initiativ till byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Bruhns vattenkvarn, Lillrone 1:3 i Lye, Gotland.

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1§ första stycket lagen om kulturminnen mm (1988:950) i KML, fastigheten Bruhns vattenkvarn, Lillrone 1:3 i Lye, Gotland för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen omfattar kvarnhuset med vattenhjul(1), dammen med mur och luckor(2), samt gäststallet(3). Till byggnadsminnet hör ett skyddsområde som avgränsats med hel-dragen linje på bifogad karta (bilaga 1) bestående av tillfartsvägen till kvarnen, kvarndammen med slänter och ådalen närmast nedanför kvarnen och dammen.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2§ KML följande skyddsföreskrifter:

1. Ovan angivna byggnader 1-3 får inte rivas, byggas till eller till sin exteriör byggas om.
2. I byggnaderna får inte göras ingrepp i stomme, dvs grund, bärande väggar, bjälklag och takstol.
3. I byggnad 1 och 3 får inte fast inredning borttagas.
4. Skyddsområdet får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras.
5. Byggnadsminnet skall underhållas så det inte förfaller.

Om det finns skäl, får länsstyrelsen lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsföreskrifterna enligt 3 kap 14§ i KML.

K:\BMC\lilrone.doc

20.00-08-25 beslöt...
Aa. Kopie till
BM-reg övr/mey

BYGGNADSBESKRIVNING

Bruhns vattenkvarn är uppförd i sten och ofärgat trä i två våningar under spåntak i omgångar under 17- och 1800-talen i slutningen mot Malby å. Kvarnen har 2 vattenhjul. Inredningen består av dubbla verk med stenar, siktar och transportband. I övre våningens sydvästra hörn finns en kvarnkammare med bevarad inredning i form av bord, brits, skåp, kamin mm. En invändig svängd trappa med böjt räcke leder mellan våningarna.

Sammanbyggd med kvarnen finns fördämningsmuren med luckor för att leda vattnet till resp förbi hjulen. Den ovanför liggande dammen sträcker sig c:a 100 m uppströms till en bro mot gården.

En bit uppströms kvarnhuset står ett gäststall i resvirke med spåntak. Stallet är byggt på enklaste sätt med ofärgat överskottsvirke och vrakbräder, tvaitar och ribb på en primitiv stengrund. Inredningen består av spiltor och krubbor.

Skyddsområdet med klappade askar hävdas med slåtter och bete.

Vid Malby å fanns 20 vattenverk, varav Bruhns kvarn vid Lillrone är den enda kvarvarande och 1 av endast 7 bevarade av Gotlands tidigare 228 kända vattenkvarnar. Bruhns kvarn är dessutom den enda med dubbla hjul. All maskinell inredning är intakt bevarad, vilket gör att kvarnen är i malbart skick. Den tillhörande kvarnkammaren är även den intakt med inredning. Gäststallets resvirkeskonstruktion var mycket vanlig hos enklare byggnader vid sekelskiftet 1900, idag är detta en av ytterst få bevarade.

Anläggningen med kvarn, damm och gäststall invid åns slingrande lopp och hävdade stränder är en idyll, till vilken en kulturstig från Strömma i Stånga leder.

KOMMENTARER

Med exteriör menas tex yttertrappor, takutformning, takmaterial, fönster inkl beslag, dörrar inkl beslag och fasadmaterial.

Med fast inredning menas tex kamin, äldre golv- och takbräder, äldre innertrappor, äldre listverk, äldre fast bås-, låd- och bänkinredning, äldre snickerier, äldre paneler och äldre dörrar inkl beslag.

Avsikten med skyddsföreskrifterna är att inga exteriöra eller interiöra förändringar skall ske, utan byggnaderna skall behålla sin ursprunglighet för framtiden. Därför är även mindre förändringar av tex mark, tunar och grindar, uppsättning av räcken, skyltar, lampor mm tillståndspliktiga och skall utföras i samråd med länsstyrelsen.

Före underhåll och restaurering skall kontakt tas med länsstyrelsen i Gotlands län/ Livsmiljöenheten/Kultur.

Även för BM prövas bygglovspliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret skall kontaktas i osäkra fall.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten, se bilaga. Beslutet skall enligt 3 kap 21 § KML tillämpas utan hinder av att ev talan förs mot beslutet.

BESLUTANDE MM

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lillemor Arvidsson.

Föredragande har varit länsantikvarie Lennart Edlund

Den förberedande handläggningen har utförts av Stefan Haase vid Länsmuseet på Gotland och Joakim Hansson vid länsstyrelsen.

I den slutliga handläggningen har även deltagit länsassessor Lena Johansson

Lillemor Arvidsson
landshövding

Lennart Edlund
länsantikvarie

Kopia:

RAÄ

Byggnadsnämnden
Länsmuseet på Gotland
Kultur- och fritidsnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut

RAÄ

Lantmäterimyndigheten
Länsmuseet på Gotland
Byggnadsnämnden
Länsantikvarien

